

Avondexcursie naar De Slenk in het Oostermaet

Donderdag 6 augustus 2009, 19.00 uur

De Slenk is een wettelijk beschermd natuurmonument en is onderdeel van landgoed 't Oostermaet in Lettele. Door jarenlang, zeer gericht, kleinschalig beheer, onderzoek en monitoring (waar de KNNV een heel belangrijk aandeel in heeft) is er een belangwekkend natuurgebied ontstaan met grote waarden voor flora, vlinderfauna en vogels.

Hans Grotenhuis is nauw betrokken bij het beheer en onderzoek van het terrein en heeft al meerdere malen de KNNV-leden kennis laten maken met dit bijzondere terrein. De laatste maal dat we een excursie hebben gehouden is al geruime tijd geleden. Sindsdien zijn er veel ontwikkelingen gaande met als meest recente beheeringreep het dempen van de sloot door de Slenk. Doel van deze maatregel is het dotterbloemhooiland terug te krijgen. Wat dat is, hoe dat precies moet gebeuren en welke processen daar een rol bij spelen, zal Hans u in het veld laten zien en uitleggen; een stukje praktisch natuurbeheer, toegelicht in het veld. Tevens kunnen we kennis maken met de omvorming van het bos naar een meer natuurlijke bossamenstelling zoals IJssellandschap (eigenaar van het Oostermaet) afgelopen winter heeft uitgevoerd. Als we nog tijd hebben kunnen we de zeer recent gereed gekomen herinrichting van de Lettelerleide bekijken, een project van IJssellandschap in samenwerking met het waterschap Groot Salland.

Kortom, genoeg te zien, te beleven en te leren om weer eens een kijkje te nemen in de Slenk en de naaste omgeving.

Praktische informatie: als het nat is zijn laarzen onontbeerlijk: de Slenk is een grazig terrein zonder paden. Kijk na afloop van de excursie thuis goed of u geen teken hebt opgelopen: deze zijn in overvloed aanwezig in de Slenk (tip: lange broek en lange mouwen dragen).

We verzamelen om 19.00 uur op de parkeerplaats van het Oostermaet aan de Oerdijk in Lettele. Op de kruising in Lettele (bij de kerk en het café) de weg richting Okkenbroek nemen (Oerdijk). Na enkele honderden meters ligt rechts de parkeerplaats.

Tijdig aanmelden voor excursies

Meldt u zich bij deelname aan een excursie uiterlijk 18.00 uur van de dag voorafgaand aan de excursie, dus altijd vooraf en bijtijds, aan bij de excursieleider of bij Dick Steenstra (0570-619176).

Excursie met de boswachter naar het Wisselse veen en de Tongerense heide.

Zondag 16 augustus 2009, 10.00 uur

Een van de mooiste heidevelden van de Veluwe ligt tussen Nunspeet en Epe. Deze gebieden zijn eigendom van Geldersch Landschap en de boswachter van dit gebied zal ons de mooiste plekken van deze natuurgebieden laten zien. De wandeling duurt ongeveer 3 uur.

We verzamelen ons om 10.00 op de parkeerplaats bij het Wisselse veen.

Route: neem op de A50 de afslag Epe/Nunspeet (N309). Bij de stoplichten, na ongeveer 2 km rechtdoor richting Nunspeet. Bij de volgende kruising linksaf richting Wissel en doorrijden tot de T-kruising. Hier rechtsaf en de borden van kampeerboerderij "de Berghoeve" volgen. De parkeerplaats bevindt zich aan de rechterkant ongeveer 150 meter voor "de Berghoeve".

Opgave bij Dick Steenstra 0570-619176 of 06-16202617

Nachtvlinder Excursie

Vrijdag 21 augustus 2009, 21.00 uur

Op vrijdagavond 21 augustus zijn we wederom weer Bij Annelies en Harry Groenink aan de Langenbergerweg 7 te Bathmen om naar nachtvlinders te komen kijken. (Vanuit Deventer: de A1 nemen, afslag Bathmen (nummer 25), richting Laren, Braakmanssteeg, vervolgens tweede weg links, Bronsvoorderdijk en vervolgens eerste zandpad links, de Langenbergerweg)

Verzamelen om 21.00 uur.

De nachtvlinders worden bekeken bij lichtvangst op doek

Eventueel een stoeltje meebrengen; **bij slecht weer gaat deze avond niet door.**

Opgave bij Harry Groenink 0570-544983 of Dick Steenstra 0570-619176 of 06-16202617.

Ossenwaard, gewestdag 2006 (zie volgende pagina)

Excursie naar de Ossenwaard

Zondag 6 september 2009, 10.00 uur

Hoewel de Ossenwaard vlak bij de stad Deventer ligt is het in alle jaargetijden een interessant excursiegebied. Daarom gaan we op deze nazomerdag o.l.v. Ronald Groenink en Koos Anema weer eens kijken wat hier allemaal te genieten valt. Wat betreft de planten kunnen we veel leuke soorten verwachten zoals Wilde bertram, Stijf barbarakruid, Kruisdistel, Kleine ruit, Echt walstro, Kleine bevernel, Muurpeper en Cypreswolfsmelk. Ook voor vogels is het een rijk gebied en we zullen ongetwijfeld weer een heleboel soorten kunnen waarnemen.

We verzamelen om 10.00 uur op de parkeerplaats van het IJsselhotel op de Worp in Deventer. Opgave bij Koos Anema 0575-431821 of Dick Steenstra 0570-619176.

Ossenwaard, gewestdag 2006

Excursie in het Linderveld

Donderdag 10 september 2009, 10.00 uur

Onder leiding van Jan Oosterman gaan we dit gebied verkennen.

Onze leden hebben al een paar keer kunnen genieten van de natuurontwikkeling langs de Schipbeek door het waterschap Rijn-IJssel. Maar het waterschap Groot Salland zit ook niet stil en heeft in het Linderveld de Zandwetering onder handen genomen. Er is een vistrap aangelegd, er zijn poelen en plassen met slikranden.

De Vogelwerkgroep Bathmen is de plek met het aangrenzende bos-en weidegebied aan het inventariseren. In het vroege voorjaar zagen ze er Witgatjes, Bonte strandlopers en Grote zilverreigers voedsel zoeken. Wat planten betreft rekt Jan op de ervaring van de deelnemers aan deze excursie die ongeveer 1.5 uur zal duren.

We starten aan de Oerdijk bij het begin van de Grondhuisweg. Daar kun je de fiets of de auto parkeren.

De coördinaten van het beginpunt zijn: 211.8-475.8.

Oogstfeestdag op het Milieucentrum in Deventer

Zondag 20 september 2009.

Op deze dag zijn er allerlei kraampjes aanwezig die betrekking hebben op de natuur en het milieu. Dit vindt ieder jaar plaats op de derde zondag in september. Dit keer is het onderwerp Biodiversiteit!

Adres: Maatmansweg 3, 7425 NC Deventer.
Openingstijd: 12.00 – 17.00.

Natura 2000 excursie op landgoed Voorstonden.

Zondag 27 september 2009, 14.00 uur.

In Nederland worden gebieden met natuurwaarden door de EU aangewezen als Natura 2000 gebieden. Het landgoed Voorstonden maakt deel uit van deze selectie. Dit landgoed ligt in de gemeente Brummen en is gelegen tussen Oeken en Tonden. Het landgoed Voorstonden is bekend om zijn oude bomen in het park rondom het huis.

De begeleiders van de excursie zullen ook aandacht geven aan het project Natura 2000, het beheer en de ontwikkeling van de Brummense landgoederen.

De aanvang is 14.00. Start op de parkeerplaats tegenover het landhuis. Informatie bij Klaske ten Grotenhuis, voorzitter@deventer.knnv.nl of 0573-401077. U hoeft zich niet op te geven, iedereen is van harte welkom, dus ook gasten en introducés.

Terugblik

Lezing over Doñana en Extremadura i.s.m. IVN.

Spreker: Mike Hirschler.
Aantal deelnemers: 54.

Donderdagavond 16 februari heeft Mike Hirschler voor een volle zaal op de 'Ulebelt' in Deventer een lezing gegeven over deze natuurgebieden in Spanje.

Voor deze lezing heeft hij ons eerst nog even de status doorgegeven van het kooiberen project in Georgië.

Mike had zijn verhaal gelardeerd met een groot aantal dia's. Zowel vogels, planten, mooie landschappen en amfibieën passeerden de revue. Naar de reacties uit de overvolle zaal was dit ook weer een interessante en geslaagde lezing van Mike.

Excursie Wildenborch op 1 maart 2009.

Excursieleider: Koos Anema
Aantal deelnemers: 16

Zondag 1 maart was het zover: de eerste wandelexcursie van dit jaar. En meteen met een groot aantal deelnemers waaronder een aantal nieuwe leden. Van harte welkom!
De Wildenborch is een oude plaats, in 1372 wordt het al genoemd. Er leefde een heuse roofridder in dit huis middenin het moerasgebied. Het heeft verschillende eigenaren gehad. Zo is het ooit gekocht alleen voor het te kappen eikenhout en is het in handen geweest van de vader van de dichter Staring. Op dit moment is er een stichting voor het beheer van het pand en de tuin. Het bos is van het Geldersch Landschap. Nog steeds woont er een nazaat van de Staring die lang geleden het huis kocht.
Iemand die regelmatig in dit gebied komt vertelde me dat na een zware storm het landschap veel opener is geworden, meer doorkijkjes over het water. Men heeft de afgewaaide takken en bomen niet weggehaald, maar her en der in het bos op langwerpige hopen, soort muurtjes, verzameld.

Deze excursie staat in het teken van stinzenplanten. Het woord komt uit het Fries. Stins is steenhuis en stinzenplanten zijn planten die werden geplant bij stenen huizen, landgoederen. Het zijn planten die

van elders komen, hier gedijen en ingeburgerd zijn. Ze komen oorspronkelijk uit zuidelijker streken en uit het middelgebergte. Over het algemeen bloeien ze erg mooi en zijn het vaak bollen. Wel stellen ze eisen aan hun omgeving. De grond moet goed doorlaatbaar zijn en ze houden van humus en van wat kalk in de grond. Ze zijn vaak te vinden onder bomen. In het voorjaar, wanneer er dus nog geen bladeren aan de bomen zitten, hebben ze licht nodig. En dat is er dan volop. De Bosanemoon is geen stinzenplant, hoort hier gewoon thuis. Andere stinzenplanten zijn de Holwortel en de Vingerhelmbloem. Zij lijken erg op elkaar maar zijn te onderscheiden door te kijken naar de blaadjes onder de bloem. Bij de Holwortel zijn deze gaaf, bij de Vingerhelmbloem ingesneden, als vingers. Bij het kerkje in Diepenveen komt de holwortel voor.

Het bleek een goed idee nu wat vroeger in het jaar te gaan: er waren overweldigende hoeveelheden bloeiende Sneeuwkllokjes en Winterakonieten. Prachtig! Langs de waterkant stond veel Speenkruid. Deze was nog groen met hier en daar een klein geel stipje. Tussen de Sneeuwkllokjes en Winterakonieten stond de Italiaanse aronskelk, ook nog niet in bloei. Bladeren van Robertskruid en Paardenbloem kwamen al uit de grond.

Eén van de functies van het blad van een boom is het verdampen van water. Bomen hebben verschillende strategieën om te voorkomen dat in de winter hun water verdampt. Zo heeft een

hulstblad een heel dikke huid en kan daardoor in de winter gewoon aan de struik blijven zitten. De huid van bijvoorbeeld een beukenblad is veel dunner en valt in de herfst af. Ook slaan bomen in de bladeren hun afvalstoffen op en raken die dus kwijt wanneer het blad valt.

Excursie naar het Boetelerveld op 5 april 2009.

Excursieleider: Eefke van Schaik.

Aantal deelnemers: 9.

Het Boetelerveld is een Natura 2000 gebied maar helaas zijn de omstandigheden door het omringende agrarische gebied niet gunstig en ook de vooruitzichten zijn niet zo rooskleurig. Een heideterrein lijkt in het vroege voorjaar op het eerste gezicht niet zo aantrekkelijk, maar het Boetelerveld bleek vol verrassingen te zitten. In de eerste plaats waren er veel vogels: Vink, Boompieper, Fitis, Geelgors, Zwarte mees, Goudhaantje, Kievit, Grote bonte specht, Zanglijster, Kuifmees, Boomkruiper, Grote lijster en Sperwer. Enkele van de aanwezigen meenden zelfs een Wielewaal te horen! Naast Struikhei en Dophei groeiden er ook Grove den en Berk. In een dergelijk schraal milieu voelt Borstelgras en Kleine veldbies zich ook thuis.

Ledermos op het Boetelerveld

Verder werden er diverse paddenstoelen gevonden nl Tonderzwam, Roodbruin trechttertje, Roodgerande houtzwam, Roodporiehoutzwam, Vermiljoenhoutzwam en op mest waarschijnlijk de Geringde vlekplaat.

De poelen vertoonden ook al enig leven. Schaatsenlopers renden over het oppervlak en drijvende groene eilandjes bleken uit het levermos Watervorkje te bestaan. Verder zagen we Klein kroos en er was ook al kikkerdril.

In de Struikhei ontdekten we de fraaie urnvormige eicoon van de Wespspin en op het pad groeide een mooie pluk ledermos, waarschijnlijk *Peltigera spuria*, met fraaie bruine voortplantingsorganen. Ook zagen we daar diverse diersporen. Grote braakballen waren vermoedelijk van een Reiger en op een boomstomp had een Vos zijn visitekaartje achtergelaten. Al met al was het een heel fijne voorjaarsexcursie.

Bomenexcursie door het Rijsterborgherpark en de begraafplaats aan de Diepenveenseweg in Deventer op 19 april.

Excursieleider: Bob Maks.

Aantal deelnemers: 13.

Op deze zondagmorgen hebben we ons om 10.00 uur bij de ingang van het vogeleiland verzameld. Bob heeft ons eerst allerlei interessante informatie over dit door Leonard Springer uit Amsterdam aangelegde park verteld. Het park moest een contrast zijn voor het drukke stadsleven. Hierin is Springer uitstekend geslaagd! Sommige zicht assen uit Springers tijd zijn nog aanwezig, maar vele zijn in de loop der tijd verdwenen. Ook de meanderende gracht draagt een steentje bij aan het rustgevende karakter. Dit park

staat officieel geregistreerd als Rijksmonument!

Het verblijf in dit park heeft ongeveer anderhalf uur geduurd. Tijdens de wandeling heeft Bob ons geattendeerd op de vele exoten die in het park waren aangeplant. Vanwege de hoge temperaturen van de laatste tijd stonden er al iepen in bloei en diverse bomen waren duidelijk aan de al aanwezige bladeren te herkennen.

Na in dit park onze boterhammen en koffie genuttigd te hebben op het zonnige en luidruchtige (van de vogels) vogeleiland zijn we naar de algemene begraafplaats getogen, sommige lopend anderen op de fiets.

Ook over deze stek had Bob weer enkele wetenswaardigheden te vertellen. Tussen 1831 en 1918 zijn er op deze begraafplaats 50.000 mensen begraven. De begraafplaats is aangelegd op een

Begraafplaats Diepenveenseweg

oude rivierduin buiten de vesting, zodat deze niet bedreigd werd door de in die tijd regelmatig buiten zijn oever tredende IJssel. Ook hier heeft Bob ons weer bijzondere bomen laten zien. Al met al een zeer geslaagde excursie.

Kleine Excursie Kranenkamp op 23 april 2009.

Excursieleider: Dick Steenstra.

Aantal deelnemers: 12.

De naam van het landgoed, Kranenkamp, is misschien afgeleid van kraanvogels. Het ligt net buiten Deventer richting Raalte en wordt beheerd door Stichting IJssellandschap. Het weer werkte prima mee, zonnig en droog. Nog geen 5 minuten na de start van de excursie zagen we al de Zevenster, in de boeken aangegeven als zeldzaam. We zagen dat niet elk bloemetje zijn naam eer aandoet: er waren er ook met 6 blaadjes. Niet zo heel ver van elkaar zagen we Dalkruid en Bosveldkers. De eerstgenoemde houdt van schrale, zure grond en de laatstgenoemde van vochtige en rijkere grond.

Een kikker sprong in het water, een ander kwaakte en er vlogen vlinders, een aantal Oranjepipjes, maar

ook een Citroenvlinder en een Bont zandoogje. In de grond zat een aantal Duivelseieren.

In de vijver bloeide het Waterdrieblad. Veel Salomonszegel stond in knop en ik hoorde voor het eerst de Achterhoekse naam voor deze plant: zeug met biggen.

We hebben heerlijk gelopen en wetenswaardigheden werden weer uitgewisseld, bijvoorbeeld dat je een Brandnetel aan het topje zonder problemen op kunt pakken en dat het ontstaan van een Rode beuk toeval is.

Aan planten hebben we verder nog gezien:

Rankende helmblom, Brede stekelvaren, Hondsdraf, Sterrenmos, Smeerwortel, Kraailook, Koningsvaren, Lievevrouwebedstro, Bleeksporig bosviooltje, Voorjaarszonnebloem (Hartbladzonnebloem), Kraailook en van de Dovenetelsoorten de Gele, de Witte en de Paarse. Aan het einde bedankte Koos Dick voor het organiseren van deze mooie wandeling.

Excursie Oostermaet te Lettele op 10 mei.

Excursieleider: Ronald Groenink.

Aantal deelnemers: 5.

Op deze zondagmorgen hebben we ons om 08.00 verzameld bij café “Klein Koerkamp”.

Een deelnemer had de stoute schoenen aantrokken en was op de fiets naar Lettele gekomen! Op de parkeerplaats attendeerde Ronald ons meteen al op het geluid van een grauwe vliegenvanger.

Ronald had wederom een mooie route uitgezocht. We zijn via de Bathmense weg het Oostermaet ingegaan. Op dit landgoed is de laatste maanden veel veranderd. Er zijn nieuwe paden aangelegd en sommige bospercelen zijn gekapt, tevens zijn de oevers van de Lettelerleide minder steil geworden.

De zanglijster verwelkomde ons met zijn herhalende geluiden. Daarna vele roodborstjes, tjiftjafs, merels en boomklevers gehoord en sommige ook gezien. Ronald leidde ons nog naar

Oostermaet

een nestkast van een bosuil die in 1980 al was aangebracht.

De minimale zang van de goudvink is ook nog op onze weg gekomen.

De diversiteit van de vogels was niet groot, misschien werd dit ook veroorzaakt door de broedtijd van sommige vogels. Al met al een zeer geslaagde excursie en we hebben weer veel informatie van Ronald gekregen, die we goed in het veld kunnen gebruiken.

Fietsexcursie naar de vistrappen bij Bathmen ism IVN op 24 mei.

Excursieleiders: Nancy Brummelkamp en Gerrie Roetert.

Aantal deelnemers: 12.

Op deze warme zondagmorgen zijn we vanaf de parkeerplaats aan de Walnotenhof te Bathmen met de fiets vertrokken voor een tocht van plusminus 25 km. De route voerde ons langs schitterende

stroompjes en over mooie fietspaden. Vele weidebeekjuffers kruisten ons pad, zowel de mannetjes als de vrouwtjes. Bij de vistrappen hebben we uitgebreid het stroomverloop bezichtigd en ook hier werden wij weer opgewacht door vele libellen. Vlakbij de oprit naar de A1 passeerden we een aantal bomen die volledig waren “ingepakt” door de rupsen. Ook hebben we tijdens de fietstocht vele distelvlinders, jonge kieviten, een ooievaar op het nest en een grutto en buizerd waargenomen. Halverwege hebben we op een mooie plek onze lunch gebruikt. Tegen twee uur waren we weer terug van deze uitstekend georganiseerde excursie door het IVN.

Van de voorzitter

Het voorjaar heeft weer een aantal mensen op de been gebracht om te genieten van alles wat er in de natuur te beleven valt. Zo zijn er diverse wandelingen geweest met als hoogtepunt de wandeling op Den Wildenborch met 16 deelnemers. Ook de andere wandelingen zijn redelijk goed bezocht. De fietstocht op 24 mei was zeer de moeite waard, deze tocht werd samen met leden van het IVN ondernomen.

Als ik dit stukje schrijf, weet ik dat het kampje in Kaufungen voorbij is. Ik hoop dat de deelnemers erg hebben genoten en dat ze goed weer hebben gehad.

En dan staat nu de zomer voor de deur. Die begint met de NATURA 2000 wandeling voor het publiek op zondag 5 juli om 14.00 uur. KNNV-leden van de afdeling Apeldoorn en onze afdeling zullen het publiek rondleiden op Het Leusveld. We hopen daar natuurlijk de Kleine ijsvogelvlinder te zien. Later in het seizoen is een tweede publiekswandeling gepland en wel op zondag 27 september op landgoed Voorstonden, eveneens om 14.00 uur (zie programma). Natuurlijk is iedereen hierbij van harte welkom en kunnen familieleden, gasten, introducés meegenomen worden. Er zijn geen kosten aan de wandeling verbonden. We hopen natuurlijk op veel deelnemers. Iedereen krijgt na afloop van de wandeling een prachtige folder uitgereikt over de Brummense landgoederen. Verder heeft Dick Steenstra met hulp van zijn groepje weer een mooi programma voor ons samengesteld. We beginnen daarmee in augustus, de maand juli is voor onze afdeling de vakantiemaand.

In het weekeinde van 18 t/m 20 september kunt u nog egels tellen. In heel Nederland wordt aandacht geschonken aan de EGEL, en wil men graag alle waarnemingen van egels in dat weekeinde opnemen, zodat er een schatting gemaakt kan worden over de bedreiging van deze diersoort. Uw waarneming kunt u doorgeven op

www.zoogdiervereniging.nl

Ik wens iedereen een fijne zomer toe met veel mooie natuurbelevingen.

Uw voorzitter: Klaske ten Grotenhuis

Colofon

KNNV in vogelvlucht

- Donderdag 6 augustus 2009
Avondexcursie naar De Slenk in het Oostermaet
- Zondag 16 augustus 2009.
Excursie met de boswachter naar het Wisselse veen en de Tongerense heide.
- Vrijdag 21 augustus 2009.
Nachtvlinder Excursie.
- Zondag 6 september 2009.
Excursie naar de Ossenwaard.
- Donderdag 10 september 2009.
Excursie in het Linderveld.
- Zondag 20 september 2009.
Oogstfeestdag op het Milieucentrum in Deventer.
- Zondag 27 september 2009.
Natura 2000 excursie op landgoed Voorstonden.

Informatie KNNV afd.: Deventer:

<http://www.knnv.nl/deventer>

Secretaris:

Ria de Oude-de Wolf, Hemeltjenskampweg 5, 7431 CB Diepenveen; secretaris@deventer.knnv.nl

Penningmeester en ledenadministratie:

Bob Maks, De Heuvel 34, 7413 AX Deventer
0570-610266, penningmeester@deventer.knnv.nl
Triodosbank, 78.67.10.438, t.n.v. KNNV afd.
Deventer te Deventer.

Opmaak en layout Quadrifolia, foto's:

Roel van Schaik; roelvanschaik@xs4all.nl

Sluitingsdata voor kopij:

Nummer 4 verschijnt eind september 2009.
Kopij dient voor 25 augustus bij onderstaand adres te worden ingeleverd: Dick Steenstra, Rijsweerdsweg 30, 7412 WG Deventer; dicksteenstra@hetnet.nl